

Chomutovský kalamář — nejlepší práce devátého ročníku literární soutěže (1)

Lucie ŠTĚRBOVÁ (20) — 1. místo v kategorii Próza 20 a více let

Běžet jako o život

„Tak se připravte ke startu... pozor... TĚD!“

Startovní výstřel působí jako zaklínadlo. Do pohybu se rázem dají tisíce těl a had běžců začne pomalu ukusovat první stovky metrů z Pražského maratonu. Horké sluneční paprsky se zakousnou do odhalených ramen sportovců, turisté cvakají fotoaparáty v rytmu dusotu běžců, kteří je míjejí, tu a tam do mě někdo drčne a já skrz zuby cedím něco o přepáleném začátku. Jako kdybych se snad loni chovala jinak...

Cíl jsem tehdy viděla skoro rozmazaně a slova jednoho z dobrovolníků, který za mnou přiběhl s instrukcemi, kam si mám jít nahlásit čas a zjistit pořadí, vnímala skrz mlhu únavy. „Jo... jasně... chápu,“ oddechovala jsem ztěžka, ale už v tu chvíli věděla, že se hodiny a hodiny strávené pobíháním podél Vltavy vyplátily. Digitální časomíra ukazovala o sedm minut méně, než jsem plánovala. Nohy se mi podlamovaly, ale pocit, že jsem překonala sebe samu, únavu alespoň trochu přebíjel.

* * *

„Není mi nějak dobře, půjdu si lehnout.“ Ani jsem si neuvědomovala, že se tahle věta stala mojí věroukou společníci. Už po obědě jsem občas měla chuť celý den zabalit, zalézt do postele a spát. Bolest hlavy dost často nepřebýly ani pilulky, zaměřené vidění už nebylo spojené jen s vyčerpáním v cíli, a tak jsem na Kryštofovo pobídnutí, až si radši skočím k doktorovi, jen němě kývla.

„Posaďte se,“ kývl doktor směrem k béžovému polstrovanému křeslu a na ohromném stole rozevřel desky s výsledky kompletního vyšetření. „Bohužel vám ale neudělám radost...“ podíval se na mě skrze obroučky dioptrických brýlí a já jsem v tu chvíli věděla, že to nebude jen migréna způsobená únavou. Podnájemník, který vznikl někde v mojí hlavě, měl velikost jedenkrát

dva centimetry a dost velkou naději na to, že dřív zničí on mě, než pražští specialisté jeho.

Když vám bude někdy lékař tvrdit: „Až se probudíte, tak už to bude všechno fajm,“ moc mu nevěřte. Probudila jsem se po operaci a měla pocit, že tu bolest nevydržím. Kdybych mohla, tloukla bych s ní o zeď, ale od té mě dělila hradba hadiček, tlačítek a monitorů, které pečlivě kontrolovaly každý můj nádech, jako řetězy mě poutaly k posteli a v prvních dnech dovolily jen minimální pohyb z boku na bok.

Před návštěvami jsem nasazovala pracovní vytvořenou masku: „Určitě to dobře dopadne!“ — ale ta padala s příchodem tmy. Nemocniční noci jsou dlouhé, pravidelně odkapávání infuze na sebe bere úlohu imaginárních hodinových ručiček, které se tu jen líně sunou kupředu a ve vašich představách místo spánku kolem vaší postele obcháží nahřbená postavička s kosou.

* * *

Kostlivec na Staroměstském orloji sice kosu nemá, ale cinkáním zvonku mě symbolicky vyprovází do druhého okruhu maratonu. Mám strašnou chuť to vzdát, pohledem na hodinky kontroluji čas a už teď vím, že se k loňskému výkonu nepřiblížím ani zdaleka.

„Tu máte, voda k občerstvení, abyste tu neomdlela,“ strká mi pod nos plastovou lahev jeden z dobrovolníků.

„Díky.“

Jen tak tak ji zachyťm, div mi nevypadne z rukou a hltavě polykám v běhu. Kdybych se teď zastavila, už bych svoje nohy asi nerozhýbala. Pekelně mě píchá v boku, šátek na hlavě i triko mám totálně popocené, do dechu se vloudilo sípání a před očima se mi už párkrát bláznivě roztančily fialové kruhy.

„Cos taky čekala?“ — vysmívám se sama sobě v duchu. „Všichni ti to rozmlouvali, že na to po takové nemoci prostě nemáš! Tak sakra neblbni, zastav a příští rok to zkusíš znovu,“ nahlodává mě vnitřní hlásek.

„Jenže za rok tu nemusím být!“ — odpovídá mu druhý. Takže zatnu pěst a pokusím se pravidelně dýchat.

* * *

Kdyby se mě někdo zeptal, co si představím pod pojmem peklo, neváhala bych s odpovědí. Dva mě-

šice do mě lili ohromné množství chemie, které sice zničilo zbytky ložiska, které se nepodařilo odebrat při operaci, ale zároveň i na několik měsíců celý můj organismus. „Musíš zatnout zuby a vydržet,“ kolébal mě v náručí Kryštof a já chtěla křičet, že už to nevydržím.

Zvládla jsem to. Tentokrát už se oči lékaře, který se před několika měsíci stal poslem těch nejhorších zpráv, usmívaly. „Nerad bych něco zakřikl, ale... poslední výsledky jsou hodně nadějné. Vypadá to, že ke mně budete docházet už jen na kontroly. Nicméně si pořád nemyslím, že by zrovna maraton byl adekvátní formou oslavy,“ pokoušel se mi jako všichni ostatní šilený nápad rozmluvit.

* * *

V cílovém prostoru je jen pár zbloudilých diváků. Kdo by taky čekal na ty největší opozdilce, kteří s křečovitými výrazy dobíhají do cíle dlouho potom, co si ti nejlepší užili ovoce. Nohy strídám už jen automaticky, na pravidelné dýchání nemám sílu a spíš než maratonského běžce připomínám někoho v posledním tažení.

„Už jen kousek, kousíček, pojďte, už tu budete,“ volá na mě zpod nápisu cíl jeden z pořadatelů. Překlopýtám přes cílovou čáru a podlomí se mi nohy. Je mi jedno, že mi dlažba nejspíš označuje kolena i dlaně razítky prachu a městské špíny. Klečím tu na všech čtyřech a přes slzy nevidím nic, v prvním okamžiku ani kluka, který se nade mnou sklání.

„Nebrečte, ten čas sice není nic moc, ale největší výhra je to, že jste se vůbec zúčastnila a doběhla!“

Mléky kývám hlavou a rozmazávám si rukama po obličejích slzy a pot, nemám sílu mu vysvětlovat, že nebrečím lítostí nad špatným časem, ale naopak. „No, hlavně, že jste tady,“ podá mi s úsměvem pomocnou ruku a vytáhne mě na roztřesené nohy.

„Jo, to máte pravdu,“ dostanu ze sebe první slova a svojí odpověď rozhodně nevtahuji jen na cíl maratonu...

Poprvé v historii soutěže dostali její účastníci za úkol napsat v kategorii Próza povídku na stanovené téma, které znělo „Největší životní výhra“.

Pohled do řad účastníků soutěže při slavnostním vyhlášení nejlepších autorů.

Michael MATĚJKA (17)

— 1. místo v kategorii Poezie 14 až 19 let

Měsíc

O půlnoci rozjímaje
ve větrném dýmu
spatřil jsem jej ve světlé černi
— oděn v purpurovém závoji
a změní mraků hněvu
a melodii slavné temnoty.
Kdo pomůže jemu,
siluťež prázdnoty?

Postav mi sen,
kde žádný pes nezavýje
v šelestu stromů,
kde moje mysl
ve smysly splyne...
— v utichajících kapkách jen,
které naznačují příští den.

V tobě úplném
vidím nekonečný svět.
„Ty, bludná planeto, která
nám ozařuješ cestu teď.“
Svou mystickou zář
nám poodhaluješ jen.

Sním, je toto ten sen?
Sen, který nám otvírá mysl
a zhmotňuje smysly?

Ve spirálách větru nám klíčník,
coby Bůh nebes Úranos,
rozevřel brány.

Což je toto pouhý epos?
Nuž, patří Ti můj dík.
Nahlédl jsem do tvého nitra
uvědomiv si pravou podstatu
smrtelného světa.

Věčná bílá clona.
Starodávný pouťník sama.

Slyše své kroky v souzvuku větru,
bijiého srdce,
vznájejícího se pohledu
k oblakům jemu.
A zpět k ledu,
hladce k okultismu.

„Proroku,“ díš,
„což mohu toto snášet?“
„Což najdu balzám v smrti,
zdali to tvá věštba uhádne?“
Jsem uzavřen ve světech
fantastických,
kde hodiny odbíjejí
velice pomalu (a tiše...).
Smůň sám se sebou,
což je to kletbou mou?

A ty jsi stále sám a tiše
touláš se po vesmírné cestě.
A na stejném místě
jasnozřímě tvoji moc,
kde jsi pánem tuto noc
v plné temné síle...

David VIMR (17) — 1. místo v kategorii Próza 14 až 19 let

Začínal nový den. Kapky deště bubnovaly na střechu a za otravného trřskání odtékaly okapem pod zem. Sedivý povlak zahalil nebe a odřízl jej od lidských očí. Jen studené slunce bylo možné spatřit v záhybech kousavých oblačných dek, jak se zesláblými paprsky snaží povzbudit zemi k životu. Všechno bylo vybledlé a umrtvené, v bahničných cestách se jako v hnujícím mase plazily žížaly a červi. Z plakajících stromů kapalo listů a zaslezná země hrála barvami jako olejová skvrna.

Martin ležel na posteli a sledoval, jak se obláčky kouře pomalu vznášejí ke žlutnoucímu stropu a za fantaskních akrobatických kreaic odlétají pootvřeným oknem. Další den, další návrat do reality, další bolestné rozpomenutí. Proč každá noc končí probuzením? Proč se po každé vrací na stejné, nehostinné místo? Nasál do plic novou dávku karcinogenu a pomalu vydechl, aby zhlédl další malé představení. Zrazený, opuštěný a zbytečný, takový si připadal. Nechtělo se mu žít, ale smrti se bál. V hořkosladké sebelítosti utopil své vzpomínky, svoji hrdost i svou touhu po bytí. V pustině své mysl strádal, ale neměl vůli cokoli dělat. Unavený nudou nakonec zavřel oči a usnul.

Cosí se náhle zařizlo v jeho uši, zvuk jako trřskání řetězů. To řinčel budík, ten dávný nepřítel. Je čas vstávat, bude muset jít. Máchnutím ruky vypnul zvonění, promnul si oči

a rozhlédl se. Oknem dovnitř stále proudil chladný vzduch, na nočním stolku stále ležel popelník s dýmačím nedopalkem a na posteli ležel pořád sám. Neměl času nazbyt, neotálel tedy a vstal. Započal sérii raných rituálů a po jejich vykonání odcházel z domu nabuzený, čistý

a připravený na cestu. Sešel po betonových schůdkách a v holínkách se začal za nestoudného klení brodit čvachtajícím blátem. Lehký, ale vytrvalý déšť mu bubnoval do deštníky a stékal na zemi, kde přebytek vody vytvořil nepřijemné louže. Vzduch byl nasáklý vlhkem a podivně páchl. Martin došel až k narezlé brance, se skřípáním ji otevřel a po štěrkovité cestě vyrazil do města.

Šel klidně, každý jeho krok provázelo praskání a šum deštěm skráceného lesa působil příjemným dojmem. Nebylo, kam spěchat. Na rozcestí zatočil a mířil k vlakovému přejezdu. Už z dálky slyšel jeho výstražné zvonění. Zastavil před ním a už slyšel dunění blížícího se vlaku. Země se chvěla a Martin cítil respekt k ohromné síle, před kterou by člověk neměl naději obstát. Už je tady to kovové monstrum, le-tí jako stádo býků, za hlasitého řevu předvádí svou sílu a nikdo jej neumlčí. Kdo se postaví do cesty vlaku? Dunění pomalu ustávalo, výstražná světla přestala blikat a cinkání utichlo. Martin sledoval

vibrace v kolejích a nemohl se pohnout, dávná vzpomínka povstala v jeho mysli, stará a zavřená mladická touha udeřila do kamenných stěn jeho srdce. Vždycky chtěl být vlakem, utíkat zběhlou rychlostí, nehledě na překážky, nehledě na terén pokračovat jedním směrem,

čtvercovými zahrádkami uspořádaných do čtvercové mřížky člověka rychle znudí. Prapodivný kompromis mezi luxusem a úsporností vytvořený speciálně pro vyšší střední třídu. Zavlažovací trysky tu obvykle vytvářely imitaci deště, která skrápěla imitací anglického trá-

Jak zalít puklinu

dokud by nedosáhl svého cíle. Měl změnít svět k lepšímu, napravit nenapravitelné, řídit neřiditelné, pomáhat bezmocným a ochránit slabé. Byl ušlechtilým bláznem, vystudoval lékařství na vojenské fakultě, ale z armády odešel, neboť potkal člověka, který mu zamotal hlavu. Pod starou vrbou, ze které si jako malý dělal proutky, jí vyznal lásku. Měsíc na nebeské i jezerní hladině odhalovaly tu andělskou tvář. Byli spolu tři roky, dva z nich pod společnou střechou. Martin si našel práci v bezpečnostní agentuře a pracoval se až k manažerskému postu. Koupili si dům kousek od města v příjemném lesíku. Plánoval si ji vzít. Život byl tehdy krásný, ale nebyl by to svět, aby se ho nesnažil zkazit. Martina přítelkyně potkala jiného muže a její nevyrovnaná povaha zavelela jasně. Opustila svoji jedinou opravdovou životní lásku a vydala se hledat uspokojení v rozkoších. Tehdy se jako člověk rozpadl.

Vesel do předměstské vilové čtvrti. Spousta podobných domů se

nknu, na kterém ležely imitace lávových kamenů. Martin zahrnul na křivozavce ve tvaru „T“ a přišel na autobusovou zastávku. Zemi tu pokrývala vrstva nedopalků a plastové sedačky byly jen pro odvázně. Autobus dorazil na čas, Martin složil deštník a nastoupil. Zaplatil a zamířil do zadní části vozu. Nalevo od něj seděl nějaký starší muž v omšelém plášti krémově šedé barvy. Byl předkloněný a oběma rukama svíral hůl. Pokračoval dále kolem nějakého mladíka v černém. Po celém těle měl kovové šperky, na pásku měl bodliny, v uších náušnice. Poslouchal muziku a tvářil se, že není součástí okolí. Martin si sedl hned ke dveřím, kousek před skupinku čtrnáctiletých pubertáků, kteří se hlučně vybavovali na zadních sedačkách. Skrz okno viděl postupný přechod od předměstí, toho zaprášeného, špinavého a zanedbaného prostředí, kde autobus každou chvíli poskakoval po dírách v cestě, kolem průmyslových částí města, kam chodila do práce velká část obyvatele, přes technický střed, kde

se po širokých silnicích proháněly stovky aut za hodinu, u silnic stály domy se sídly firem, až dorazil k historickému centru, té nejlukrativnější části města. Vystoupil a rozhlédl se. Po ulici tu chodilo více lidí, domy měly vlastní paměť. Tato část města byla zasvěcena službám a komerci. Byly tu restaurace, banky, kina, divadlo a mnohá jiná důležitá místa.

Martin zamířil k sídlu bezpečnostní agentury. Minul svoji oblíbenou kavárnu, banku, kde měl kdysi účet, a došel na náměstí, kde se zastavil. Zaslýchl nějaké příjemné zvuky, nemohl je pořádně rozpoznat, rozhodl se je následovat a dovedly ho až ke kostelu. Byla to nádherná budova křížového půdorysu. Hlavní loď měla kopulovitý tvar a boční okna, za ní následovala prodloužená obdélníková část s bočními loděmi. Z celé budovy dýchaly vzpomínky. Martin došel k masivním okovaným dveřím a s námahou je otevřel. Vstoupil do rozlehlé místnosti naplněné pokojem a zvláštní posávkou atmosférou. Pevné stěny dodávaly člověku pocit bezpečí. Na podlaze z masivních plochých kamenů se zjevoval duhový obrazec vycházející z mopičkového okna. Ale co Martina ohromilo nejvíc, byla přenádherná hra varhan. Místní varhaník si hrál pro radost a cvik. Z píšťal stoupaly jednotlivé tóny až k obloukovému stropu, kde se třísily a v harmonických souzvucích padaly k dřevěným lavicím na podlaze jako zlatý déšť. Martin byl ohromený, úžas mu prozářil mysl. Byl příliš lehkováž-